

KKR Funktionelle stemmelidelser

DOKUMENTEGENSKABER	
Gældende for	Otorhinolaryngologi, hoved- og halskirurgi & audiologi
Udarbejdet af	Dansk Laryngologisk Selskab
Opdateringsdato	2024
Faglig ansvarlig	Dansk Selskab for Otolaryngologi, Hoved og Halskirurgi
Nøgleord	Funktionelle stemmelidelser, hyperfunktionel dysfoni, hypofunktionel dysfoni, fonasteni, psykogen afoni

1. Titel

Funktionelle stemmelidelser

2. Formål

Diagnostik og behandling af funktionelle stemmelidelser.

3. Definition

Stemmelidelser betinget af uhensigtsmæssig stemmebrug.

4. Baggrund

a. Ætiologi

Funktionelle stemmelidelser skyldes uhensigtsmæssig stemmebrug uden eller med organiske læsioner (f.eks. noduli eller polyp).

b. Forekomst

Funktionelle stemmelidelser ses hyppigt i de foniatiske klinikker og ved praktiserende øre- næse-halslæger.

c. Visitation

Variere mellem regioner. Dog skal patienter over 40 år med hæshed i mere end to uger uden oplagt årsag altid ses hos en praktiserende øre-næse-halslæge for at vurdere om der er mistanke om cancer. Den motiverede patient med funktionel stemmeproblematik kan, afhængig af lokale forhold, henvises direkte til logopædisk undervisning i kommunalt kommunikationscenter. Ved behov, f.eks. hvis der er tvivl om diagnosen eller der er sekundære organiske forandringer hvor kirurgi overvejes henvises til en af øre-næse-hals afdelingernes foniatiske klinikker.

d. Begreber

- **Hyperfunktionel dysfoni:** Presset og spændt stemme på baggrund af utilstrækkelig respiratorisk støtte og kompensatorisk hyperfunktionel spænding i muskulaturen
- **Hypofunktionel dysfoni:** Svag, klang fattig stemme betinget af uhensigtsmæssig funktion af den ekspiratoriske fonations støtte og svag kompression
- **Fonasteni:** Kronisk stemmetræthed med eller uden hæshed. Kan ses isoleret eller være led i funktionel dysfoni

KKR Funktionelle stemmelidelser

- **Psykogen afoni:** Psykisk betinget manglende evne til fonation
- **Funktional dysfoni med sekundær organisk forandring:**
Uhensigtsmæssig stemmebrug har resulteret i noduli, ødem eller polypper

5. Fremgangsmåde

a. Anamnese

- Generel anamnese indeholdende generelle helbredsoplysninger (tidligere øre-næse-halssygdomme, kroniske lidelser, operationer og medicin)
- Stemme anamnese:
  - Tidligere stemmeproblemer; f.eks. problemer med stemmekvalitet, stemmestyrke og fonasteni
  - Tidligere logopædisk undervisning
  - Debut for stemmevanskelighed
  - Stemmemæssige forandringer
  - Stemmekrav (job og fritid)
  - Fonasteniske gener, dvs. stemmetræthed, rømmetrang, tørhed og globulus
  - Eventuel brug af voice handicap index (VHI) skema

b. Differentialdiagnoser

- Organiske stemmelidelser
- Psykogene stemmelidelser
- Neurologiske stemmelidelser (Parkinson, ALS, stemmedystoni m.fl.)

c. Objektiv undersøgelse

- Almindelig øre-næse-halsundersøgelse
  - (Video-)laryngoskopi, stroboskopi, virtuel chromoendoskopi (f.eks NBI-lys)
- Eventuel high speed video
- Eventuel stemmeanalyse, der anbefales før og efter eventuel kirurgisk indgreb på sekundære forandringer

d. Behandling

- Logopædisk undervisning
- Eventuel manuel terapi
- Eventuel kirurgi
- Eventuel psykologsamtaler

6. Referencer og links

- Lærebog i Øre-Næse-Halssygdomme og Hoved-Hals-Kirurgi. Therese Ovesen og Christian von Buchwald Munksgaard Danmark, København, 3. udg 2020
- Greene & Mathieson's The voice & its disorders, sixth edition, Wiley-Blackwell. 2001
- Wilson JA, Deary IJ, Scott S, et al. Functional dysphonia. BMJ 1995; 311(7012):1039-40
- Clinical Manifestation of voice disorders, Kapitel 5, Phoniatics I, Springer 2020